

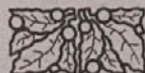
Poprečnina v gotovini plačana.

ŠTEV. 11.

LETNIK XXV.

NARODNI GOSPODAR

**GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“
V LJUBLJANI.**



V LJUBLJANI, DNE 15. NOVBMBRA 1924.

TISK ZADRUŽNE TISKARNE V LJUBLJANI.

VSEBINA:

— Gospodarstvo.

Dr. Basaj.: Važne naloge hranilnic in posojilnic. — Kaj je s 40% voznim popustom. — I. B.: Začnimo s premovanji. — Vprašanja in odgovori. — Zadrugišništvo.



Priloga „Narodnega Gospodarja“ št. 11, I. 1924.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Izredni občni zbor Hranilnega in podpornega društva zadrugnih nastavlencev v Ljubljani, r. z. z. o. z., se bo vršil v ponedeljek dne 1. decembra 1924, ob 15. uri v kleti Konsumnega društva na Kongresnem trgu. 1. Poročilo načelstva. 2. Prememba pravil. 3. Volitev načelstva in nadzorstva. 4. Eventualno sklepanje o razdružitvi zadruga. 5. Slučajnosti. Ako bi ta občni zbor ob napovedanem času ne bil sklepčen, se bo vršil dne 21. decembra 1924 na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki bo sklepal veljavno ne glede na število udeležencev.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice Sv. Peter na Med. selu, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 23. novembra 1924, ob 9. uri predpoldne v župnišču. 1. Čitanje revizijskega poročila. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 4. Slučajnosti.

Občni zbor gospodarske zadruga »Naša sloga« v Ljubljani, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 2. decembra 1924, ob 4. uri popoldne v zadruginih prostorih v Ljubljani, Poljanski nasip št. 10. 1. Dopolnilna volitev načelstva. 2. Volitev nadzorstva. 3. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Tomišlju, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 23. nov. 1924, ob pol 11. uri v uradnih prostorih. 1. Čitanje zapisnika o zadnj. obč. zboru. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka. 4. Volitev načelstva in nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruga za Mežiško dolino, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo dne 23. novembra 1924 popoldne ob 15. uri v zadruginih prostorih v Farnivasi št. 104. 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za l. 1923. 4. Sklepanje o likvidaciji zadruga. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Slovenj-gradu, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 24. novembra 1924, ob 14. uri v uradnih prostorih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev računskega zaključka za leto 1923. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Slučajnosti.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Člani „Zadruž. zveze“ dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25.— Din. na leto, za pol leta 12-50 Din.

===== Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. =====

Dr. Basaj:

Važne naloge hranilnic in posojilnic.

Zadružništvo za izobrazbo in skupnost.

Namen zadružne organizacije ne obstoji samo v tem, da se s skupnostjo za člane dosegajo gotove gospodarske koristi. Zadružništvo ni samo gospodarska ustanova. Zadružništvo je tudi kulturna in socialno-vzgojna ustanova. Zadružništvo vidi, da je glavna ovira za blagostanje širokih mas pomanjkanje izobrazbe in pomanjkanje smisla za skupnost. Vsled pomanjkanja izobrazbe ni želje po napredku in smisla za kulturne potrebe. Vsled pomanjkanja skupnosti je mali človek navadno predmet izkoriščanja in nikoli ne uživa v celoti plodov svojega truda.

Zato je važna naloga zadružništva v tem, da širi med ljudstvom izobrazbo in smisel za skupnost ne le z besedo, ampak zlasti s tem, da z dejansko združitvijo malih ljudi podaja očitne uspehe skupnosti v raznih vrstah pridobitnih zadrug.

Najbolj prikladna zadružna oblika za izobrazbo in za vzgojo k skupnosti so kreditne zadruge rajfajzenovega sistema. Ker je pri teh zadrugah glavni cilj gmotna in нравna povzdiga ljudstva s pomočjo skupnosti in ker se pri njih s skupnostjo zelo enostavno dosegajo najbolj očitne koristi, je važna naloga zadružnega gibanja, da v resnici že obstoječe kreditne zadruge svoje delovanje okrepijo in razširijo do polnega obsega in da

se v krajih, kjer jih še ni, na novo ustanovijo. Geslo »Hranilnico in posojilnico v vsako faro!« moramo stopnjema uresničevati.

Bliža se zima in naši kmečki gospodarji, ki vodijo rajfajzenove kreditne zadruge, bodo imeli nekoliko več časa, da ga posvetijo svoji zadruzi. Zato bi z ozirom na predstojajočo zimsko dobo opozorili na nekatere naloge, ki jih mora vsaka naša kreditna zadruška skušati čimprej izvesti.

Propaganda za povečanje vlog.

Mnoge naše kreditne zadruge se pritožujejo, da nimajo vlog, da jim manjka denarja za posojila in da nimajo nobenih odviškov, da bi jih naložile pri Zadružni zvezi in z večjo obrestno mero za te naložbe lažje krile režijo. V prav mnogih slučajih je vodstvo posojilnice samo krivo, ako posojilnica nima dovolj denarja. Vodstvo posojilnice se mora zavedati, da spada ves kmečki denar v domačo kmečko hranilnico in posojilnico.

Res je, da se dobi še mnogo nezavednih posestnikov, ki nosijo denar v nezadružne, mnogokrat čisto kapitalistične denarne zavode radi višjih obresti. V slučaju potrebe pa se obračajo na domačo posojilnico za posojilo po nizkih obrestih. Ako vlada med kmeti taka nezavednost, je to znamenje, da ni nihče skušal zavednosti v tem pogledu vzbuditi.

Zato je važna naloga načelstva, ki ima gotovo dovolj stika z gospodarji domače občine, da med njimi razširja osnovno misel naših kreditnih zadrug: »Kmečki denar kmetu! Svoji k svojim!« Kamor se boš v nesreči zatekal za pomoč, za posojilo po nizkih obrestih, tja moraš tudi nalagati svoj denar, ako kaj daš na zvestobo in poštenost. Drži zvestobo posojilnici, da boš lahko zahteval zvestobo od nje, ako boš sam v potrebi.

Razdelite si delo!

Možje, ki so v vodstvu kreditne zadruge, gotovo poznajo domače gospodarje, kdo ima kaj denarja na strani in kdo ga nima. In če vidijo, da premožni posestniki ne vlagajo denarja v domačo hranilnico in posojilnico, je njihova naloga, da te posestnike opozorijo na njih dolžnost, da jim pojasnijo, kaj zahteva od njih kmečka vzajemnost. Ako vodstvo posojilnice nima v tem pregleda, naj se skliče skupna seja načelstva in nadzorstva. V tej seji naj se predvsem ugotavlja, kdo ima naložen denar v domači hranilnici. Nato naj se po razgovoru ugotovi približno, glede katerih posestnikov je zelo verjetno, da imajo denar naložen drugod. Potem si vsi navzoči člani načelstva in nadzorstva porazdelijo nalogo, kdo se bo obrnil na enega, kdo na drugega in ga pridobil, da naloži denar v domačo hranilnico. Poznam slučaj, ko se je v neki fari na Gorenjskem nanovo ustanovila posojilnica in to v taki fari, pri kateri imajo vse sosednje fare lastne posojilnice. Ker pa si je vodstvo te hranilnice in posojilnice na način, kakor smo zgoraj razložili, razdelilo nalogo in je moral vsak obdelati in pridobiti kot vlagatelje gotove posestnike, je ta mala hranilnica in posojilnica v par mesecih dela pridobila nad 700.000 K vlog. Ta način se da povsod izvesti, ne stane mnogo truda, prinese pa veliko korist ne le hranilnici in posojilnici, ki pri velikih naložbah poleg krit-

ja režije lahko napravi tudi precej lepe rezerve, prinese velike koristi tudi glede združne zavesti in skupnosti, kakor smo zgoraj navajali.

Širite varčnost!

Druga izredno važna naloga za zimsko dobo je širjenje varčnosti med odraslimi kakor med mladino. Vsi čutimo, kako je svoj čas padanje našega denarja ubilo smisel za varčevanje ne toliko med odraslimi, kakor zlasti med mladino. Vsi pa danes vemo, da že dolgo časa živimo v hudi krizi silnega pomanjkanja denarja in da se je vsled dviganja vrednosti denarja varčevanje zopet nagradilo. Posojilnice so poklicane, da širijo smisel za varčevanje pri mladini z uvedbo »Čebelice«. »Čebelica« služi predvsem vzgoji, da mladina uvidi, kako se z malimi, a rednimi prispevki nabere polagoma lepa vsota po geslu: »Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača.«

Pa tudi med odraslimi je danes širjenje zmisla za varčnost potrebno. Možje, ki so v vodstvu posojilnice, naj posestnike opozarjajo, koliko gubijo na obrestih, ako pustijo denar ležati doma, kolikim nevarnostim je denar izpostavljen, ako ga imajo doma mnogokrat v nezaprtyh ali slabo zaprtih prostorih in koliko se denarja po nepotrebnem potroši, ako je pri rokah, ako imamo za potrošenje takorekoč bližnjo priložnost. Opozarjati je treba posestnike, da je hranilnica in posojilnica bližnja priložnost za varčevanje, tako kakor je gostilna bližnja priložnost za zapravljanje.

Po navadi smatramo kmete v južnejših krajih za neizobražene, za nazadnjaške. Res, da nimajo toliko in tako lepo delujočih kreditnih zadrug kakor pri nas. Pa so vendar ti kmetje pod vodstvom združništva na Hrvaškem, v Dalmaciji ter v Bosni začeli s takozv. obveznim varčevanjem. To varče-

vanje obstoji v tem, da se člani kmetijske zadruge obvežejo, da bodo tedensko, na primer vsako nedeljo tekom petih let vlagali redno manjše zneske, na primer redno po 10 Din. na nedeljo v svojo kmetijsko zadrugo. Res je, da je znesek 10 Din. na teden malo, saj se za deset dinarjev ne dobi danes niti liter vina. Pomisliti pa je treba, da ima leto 52 tednov in se nabere v letu že 520 Din., v petih letih pa 2600 Din. samo kapitala brez obresti. In ako ima zadruga sto članov, pomeni to v petih letih 260.000 Din. kapitala. Ne rečem, da bi morali pri nas tudi uvesti tako stalno obvezno varčevanje, ker je pri nas kmečki gospodar itak navadno sam varčen in zna ceniti pomen prihranjenega kapitala kot rezervo za hude čase. Veliko pa se še greši v tem oziru, da držijo posestniki denar doma ali pa da ga nalagajo v nezadružne, kmetom naravnost nasprotne zavode. In v tem oziru lahko vodstva naših posojilnic veliko napravijo.

Neomejena zaveza nudi polno varnost.

Tretja stvar, ki jo moramo med kmečkim ljudstvom pojasnjevati, pa je neomejena zaveza. Vse naše hranilnice in posojilnice slonijo na neomejeni zavezi, to se pravi, da jamčijo vsi oni, ki imajo od hranilnice in posojilnice kako posojilo, s celim svojim premoženjem. Noben drug denarni zavod vam ne nudi tega jamstva, kakor ga nudi hranilnica in posojilnica z neomejeno zavezo, v kateri je na primer včlanjeno par sto posestnikov in za katero vsled tega jamči par sto gruntov.

Čim večja varnost, tem nižje obresti.

Kdor denar nalaga, gleda predvsem, oziroma bi vsaj moral gledati, da je denar varno naložen in v drugi vrsti šele gleda na višino obresti. Glede onih pa, ki vložijo svoj

denar v hranilnico in posojilnico z neomejeno zavezo, ne more nihče navesti slučajev, da bi bili svoj denar izgubili. Zato pa je razumljivo, da hranilnice in posojilnice z neomejeno zavezo ne morejo nuditi tako visokih obresti, ker nudijo popolno varnost. Običajno vidite v življenju ta pojav, da so obresti tem višje, čim manjša je varnost in da so obresti tem nižje, čim večja je varnost za vlogo ali za posojilo. V obrestni meri je namreč ne le odškodnina za uporabo denarja, ampak tudi neka zavarovalna pristojbina za varnost tega kapitala.

Ako danes banke računajo za trgovske in industrijske kredite po 24, da celo po 30%, je treba pomisliti, da je tej visoki obrestni meri vzrok velika nesigurnost onih kreditov, ki se dovoljujejo trgovini in industriji. Vsak dan v časopisju berete o enem ali drugem trgovcu ali podjetju, da je ustavil plačila, da je prijavil konkurz ali da predlaga prisilno poravnavo. V vsakem takem slučaju pa upniki, to so trgovci, druga podjetja in banke izgubijo 25, 50, mnogokrat pa tudi 100% svojih terjatev. Ako kak trgovec ali kako podjetje doživi veliko takih izgub, pride hmalu tudi sam v položaj, da mora ustaviti plačila in predlagati prisilno poravnavo. In zopet pridejo na vrsto drugi trgovci in druga podjetja, da izgubijo del svojih terjatev pri tem dolžniku ali pa tudi vse. V koncu koncev pa bodo morali za polomj trgovcev in industrijskih podjetij slediti polomj bank. Pri polomih bank pa ne bodo izgubili več trgovci in podjetja. Izgubili bodo tisti tisoči malih varčevalcev, ki so zapeljani po visokih obrestih svoje prihranke vlagali pri bankah. To je bila zgodovina dolgotrajnih gospodarskih kriz v preteklosti. Tako se bo najbrže rešila tudi pri nas dolgotrajna denarna kriza. Nekaj primerov bančnih polomov smo že doživeli. Še veliko več primerov pa nam kaže sosednja Avstrija.

Z dobro upravo pridobite zaupanje.

Kot četrto točko navajamo posebej upravo posojil. Zaupanje v kako gospodarstvo se ravna po tem, kako dotični gospodar zna držati red v svojem gospodarstvu. Ravno tako se ravna tudi zaupanje v hranilnico in posojilnico po tem, kako držijo red člani načelstva in nadzorstva pri upravi posojil. Pri upravi posojil vrši načelstvo važno vzgojno nalogo s tem, da redno zahteva plačevanje zaostalih in tekočih obresti od dolžnikov, gotovo pa to do konca vsakega leta s tem, da v istem roku izterja od dolžnikov, posebno od starejših čimvečji del kapitala in s tem, da vsak čas v redu plačujejo vlagateljem, ako zahtevajo izplačilo obresti ali vlog.

Ako v kakem kraju hranilnica in posojilnica nima denarja, je mnogokrat vodstvo samo krivo radi tega, ker ne zasluži s svojim gospodarstvom zaupanja. Ali ne drži reda pri posojilih ali ni vsakokrat v položaju, da izplača vlagateljem vloge ali obresti ali mnogokrat brez zadostne varnosti dovoljuje posojila ljudem, ki niso zaupanja vredni, ki so kot slabi gospodarji poznani. Samoobsebi je umevno, da se bodo dobri gospodarji držali čim dalj od take posojilnice in da ji zlasti ne bodo zaupali svojega denarja.

Napravite red ob zaključku leta.

Zato je posebne važnosti, da ravno sedaj, ko se bliža leto h koncu, napravite red glede posojil. Skličite zato posebno sejo, ki naj se peča samo s pregledom (revizijo) vseh

posojil in posojilojemalcev. Na seji naj se ugotovi, kdo je z obrestmi v zaostanku in kedaj ima plačati najkasneje obresti za naslednega pol leta, oziroma za naslednje leto. Na seji naj se ugotovi, kdo je v zaostanku z obroki na račun vračanja posojila. Na seji naj se ugotovi, kateremu dolžniku je rok vračila že potekel, pa morebiti ni plačal niti obresti niti kapitala. Na seji naj se ugotovi, ali imajo vsi dolžniki varne poroke in ali so poroštvene izjave v redu. Na podlagi vseh teh ugotovitev naj se potem obresti in posojila izterjajo ter nemarčni dolžniki opominjajo; ako pa na opomin ne odgovorijo, naj se iztožijo. Ni se treba članom načelstva in nadzorstva bati zamere. Zavedati se morajo, da so pred občnim zborom in pred stotinami vlagateljev odgovorni za to, ali so z zadostno vestnostjo upravljali zaupani jim denar. Zato jamčijo ne le s celim svojim premoženjem in s svojim poštenjem, jamčijo zlasti pred svojo vestjo.

Zaupana vam je važna dolžnost, da vodite domačo kreditno zadrugo in da upravljate milijone tujega denarja. V zimskih mesecih, ko se ne morete izgovarjati s preobilnim delom, je čas, da popravite in uredite to, kar ste zakashili v času težkega dela. Skušajte pritegniti vse posestnike kot vlagatelje! Razširjajte v krogu svojih znancev zmisel za varčnost! Opozarjajte, da hranilnica in posojilnica z neomejeno zavezo ne more propasti! Držite visoko zaupanje v posojilnico s tem, da vodite upravo posojil v redu in z največjo vestnostjo!

Kaj je s 40% voznim popustom.

Ker so nekateri politični listi napadli našo zadružno organizacijo radi 40 odst. popusta pri dovozu žita in moke v Slovenijo in očitajo naši zadružni organizaciji, češ, da

popust izkorišča v politično-strankarske svrhe, smatramo za potrebno, da vsem zadrugarjem in zadrugam zadevo točno pojasnimo.

Nujnost aprovizacije za Slovenijo.

Že v avgustu tega leta je Zadružna zveza po svojih zastopnikih skušala zainteresirati narodne poslance, zlasti pa slovenske ministre v Belgradu za pomoč v Sloveniji z ozirom na letošnjo slabo letino in velike ujme. Ker je že v normalnih letih potreba Slovenije po tujem žitu velika, bo v tekočem letu temvečja, ker je bila v Sloveniji splošno slaba žetev vsled premokrega leta in številnih ujm. Radi velike oddaljenosti Slovenije od žitorodnih centrov Vojvodine in pa radi visokih železniških tarifov nam podraži transport žito in moko za Slovenijo od 7 in pol do 10 odstot. Industrijsko delavstvo Slovenije, ki mora vse do poslednjega kupovati, in slovenski kmet, ki mora tudi velik del za kruh potrebnega žita oziroma moke kupovati, zelo neprijetno občutita, da sta žito in moka v Sloveniji znatno dražja nego v južnih krajih države.

Anketa in prošnja Zadružne zveze.

Ker so zastopniki Zadružne zveze pri slovenskih ministrih našli razumevanje za težavni položaj slovenskega ljudstva, je Zadružna zveza prve dni septembra sklicala anketo strokovnjakov, ki naj bi se posvetovali, kako bi se aprovizacija Slovenije dala najbolje izvesti in na kak način naj bi vlada to akcijo podpirala. Anketa je prišla do zaključka, da vlada vsled izpraznjenih blagajn in radi pomanjkanja tozadevnih kreditov ne bo mogla podpirati Slovenijo z denarjem, to temmanj, ker so tozadevni fondi ministrstva za socialno politiko v prejšnjih letih deloma bili pri aprovizaciji zgubljeni, deloma pa jih ni mogoče izterjati od podjetij, ki so te kredite za aprovizacijo uživala. Zato je anketa prišla do zaključka, naj bi vlada nudila podporo Sloveniji v obliki 40 odstot. popusta pri visokih železniških prevozninah. Ker so pa ravno v Sloveniji široke mase konsumentov

organizirane v zadružništvu, naj se ta ugodnost dovoli zadružnim organizacijam.

Na podlagi zaključka te ankete je Zadružna zveza v Ljubljani 10. septembra napravila vlogo na prometno ministrstvo, v kateri prosi za dovolitev 40 odst. popusta pri dovozu žita in mlevskih izdelkov v Slovenijo. Glede načina je Zadružna zveza predlagala, naj bi se 40 odstot. popust dovolil za izvesten kontingent in sicer do 5000 vagonov vsem trem obstoječim zvezam v Sloveniji, t. j. Zadružni zvezi v Celju in Ljubljani ter Zvezi slovenskih zadrug v Ljubljani. Kontingent naj se na imenovane zveze razdeli primerno številu zadrug, ki so v teh Zvezah včlanjene.

Zveza je utemeljevala svoj predlog s tem, da so v Sloveniji široke mase konsumentov organizirane v zadružništvu, da zadružništvo ne uživa reeskomptnega kredita pri Narodni banki, kakor ga uživa v veliki meri privatna trgovina in da je položaj zadružništva vsled dolgotrajne krize tudi v Sloveniji ravno tako kot v celj državi izredno težaven.

Sklep ministrskega sveta.

Po preteku enega meseca je na predlog prometnega ministrstva ministrski svet na svoji seji dne 9. oktobra sklenil, da se za prevoz moke, žita in koruze v pasivne pokrajine pri razdaljah najmanj 400 km dovoli 40 odstot. popust normalne voznine. Poljedelsko ministrstvo ima določiti za posamezne pokrajine potrebno množino in pa one ustanove, ki naj izvršujejo razdeljevanje.

Kot pasivne pokrajine so bile poleg Slovenije priznane Dalmacija, Gorski kotar, Bosna in Hercegovina ter Črna gora. V vseh krajih izvemši Črnogoro in Južno Srbijo so bile poverjene z razdeljevanjem te ugodnosti izključno zadružne ustanove.

Prometno ministrstvo je z odlokom štev. 43692 od 14. oktobra t. l. na podlagi navedenega sklepa ministrskega sveta natančno ugotovilo pogoje za izvrševanje tega popusta. Zadružni zvezi v Ljubljani se je določilo 3300 vagonov, Zadružni zvezi v Celju 850 vagonov in Zvezi Slovenskih zadrug v Ljubljani 850 vagonov. (Koncem l. 1923 je imela namreč Zadružna zveza v Ljubljani 508 članic in 61.052.000 Din. naložb. Zadružna zveza v Celju 169 članic in 5.999.000 Din. naložb in Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani 96 članic ter 4.200.000 Din. naložb.) Pošiljave morajo biti naslovljene na dotično Zvezo in je naknadno razpolaganje izključeno. Zveze morajo nadalje položiti kavcijo po 100.000 Din. v državnih papirjih in dati pismeno obvezo, da prevzamejo napram državi železniški upravi polno moralno in materialno odgovornost za vsako zlorabo te ugodnosti, zlasti da se s popustom dovoženo žito ne bo izvozilo. Železniška uprava je celo upravičena vsak čas vpogledati v poslovne knjige Zvez. Tovorne liste ima vsaka Zveza poslati na žigösanje prometnemu ministrstvu.

Izvedba ugodnosti.

Ker se Zadružna zveza sama ne peča z blagovno trgovino, je izvrševanje tega posla prepustila Gospodarski zvezi kot centrali vseh blagovnih zadrug za nakup in prodajo. Isto je storila Zveza slovenskih zadrug napram Ekonomu.

Gospodarska zveza je kot največje združeno podjetje zmožna dobavljati vsem včlanjenim blagovnim zadrugam, pa tudi drugim odjemalcem po dnevnih cenah, zmanjšanih za višino prevoznega popusta, znatne količine moke, žita in koruze. Zato je jasno, da pride za vse blago, kar ga gre skozi Gospodarsko zvezo kot dobavitelja, 40 odst. popust pri voznini v celoti v korist zadrugam in drugim odjemalcem ter potem njih konsumen-

tom. Ker vzporedno z Gospodarsko zvezo delata v istem pravcu tudi Zadružna zveza v Celju s svojim blagovnim oddelkom in Ekonom v Ljubljani, bi bila ta akcija že sama po sebi zelo pomembna, da v konkurenci s privatno trgovino doseže znatno znižanje cen moke in žita.

To je tudi pokazala ljubljanska borza, katera je takoj po uveljavljanju tega popusta samostojno brez ozira na Novi Sad šla s cenami pšenice in koruze navzdol. Dasi je prišlo šele nekaj vagonov pšenice in koruze v Slovenijo, vendar so se ugodne posledice že takoj po dospelju prvih vagonov pokazale. Umetno sušena koruza, ki je stala do 5. nov. franco vagon Ljubljana 2.95—3.00 Din, je notirala 6. in 7. novembra po intervenciji Gospodarske zveze, ki je ponudila 5 vagonov tega blaga z namenom, da pritisne na cene, samo Din. 2.75. To intervencijo ji je omogočilo edino znižanje voznine.

Pšenica bačka je popustila na ljubljanski borzi, ne da bi se dne 7. nov. osnovne cene v Banatu znižale, od Din. 4.35 na 4.30. To se je zgodilo pod vplivom prodaje banaške pšenice, ki se je na temelju znižane voznine prodajala ta dan izven borze fco. Ljubljana po Din. 4.12, franco Škofja Loka po 4.20 Din, franco Brezovica po 4.15 Din. To so podatki iz konkretne kupčije, ki jih imamo v rokah.

Nedvomno je, da bi imela taka akcija v kratkem vpliv na splošno nazadovanje cen žita, koruze in moke in bi se to poznalo v nadrobni trgovini najkasneje v 10 dneh, ko bi prišla moka iz te cenejšje pšenice iz tukajšnjih mlinov v konsum.

Pritegnitev privatne trgovine.

Uspeh za konsumenta pa ne bi bil popoln, ako bi se ne izrabil celotni dovoljeni kontingent t. j. 5000 vagonov. Ako bi namreč v Slovenijo prišlo po znižani voznini le del blaga, bi se cena moki in žitu sorazmer-

no le toliko znižala, kolikor bi od cele za prehrano potrebne množine prišlo v deželo s popustom voznine.

Zato je Zadružna zveza že v svoji prošnji z dne 10. septembra predložila, da zadružne organizacije prodajajo blago oziroma posredujejo dobavo znižane vozarine tudi solidnim privatnim trgovcem in zato je Gospodarska zveza s prvega početka pritegnila v krog te akcije tudi privatno trgovino.

Da je zadružništvo iz občil interesov prisiljeno pritegniti k tej akciji tudi privatno trgovino, za to govorita predvsem dva razloga. Prvič zadružništvo ne razpolaga s potrebnim kapitalom, da bi moglo izvajati to akcijo samo. Ako se pomisli, da vagon morda stane 50 do 60.000 Din, in da mora običajno velenakupovalec blago takoj plačati, dočim mora on svoje odjemalce za plačilo čakati najmanj en mesec, običajno pa tudi več, si lahko predstavljamo, kake horendne vsote bi bile za izvedbo te akcije zadružništvu potrebne. Žalibog pa zadružne ustanove v Sloveniji ne uživajo — z izjemo »Ekonomika« — nobenih državnih kreditov, niti kredita pri Narodni banki, niti pri poštočerkovnem zavodu ali Državni hipotekarni banki. Drugič pa igrajo v trgovini veliko vlogo zveze vsakega podjetja z dobavitelji in odjemalci, ki temelje na zaupanju in navadi. Zato bi bilo tudi pri popolni konkurenčnosti za zadružne organizacije izključeno, da bi si mogle radi tega popusta (ki znaša od 15 do največ 19 par pri kilogramu) osvojiti ves trg z žitom in moko v Sloveniji.

Zato je popolnoma pravilno, da zadružne organizacije pritegnejo k akciji tudi solidno privatno trgovino. Ravno tako pa je tudi popolnoma pravilno, da dovoljenih ugodnosti ne prepustijo v celoti, **oziroma v celo večji meri privatni trgovini nego jih uživajo same.** Jasno je, da si morajo predvsem kriti stroške in delo, ki ga imajo zadružne orga-

nizacije z izvrševanjem te ugodnosti in da vsled tega del ugodnosti, ki je dana izključno zadružništvu v celi državi, pridržijo za se. Ako torej Gospodarska zveza od privatnega trgovca zahteva za dobavo vagona največ 500 Din, t. j. 5 par od kg, je to popolnoma v skladu z intencijo dovoljene ugodnosti, s katero se je ravno hotela omogočiti konkurenčnost zadružništva in s tem akcija dovesti radi izenačene konkurenčnosti med trgovstvom in zadružništvom do resničnega uspeha v korist konsumentu. Pomisliti je treba, da si s tem zadružništvom pridrži le četrtno, v najboljšem slučaju le tretjino vsega dovoljenega popusta, da pa na drugi strani ravno z razširjenjem kroga konkurentov preostale tri četrtine tudi trgovec mora tembolj sigurno odstopiti konsumentu in se tembolj sigurno celotni dovoljeni kontingent t. j. 5000 vagonov v Sloveniji izrabi. Nenaravno bi bilo zahtevati od zadružništva (ki ima z upravo in kontrolo dosti visoke stroške), naj bi dalo trgovcem ugodnost celô v večji meri, torej naravnost brez vseh bremen in obveznosti. Zadružništvo, ki se itak vsled pomanjkanja kredita nahaja napram trgovini (katera uživa cenen reeskomptni kredit), v neugodnem položaju, bi si samo onemogočilo konkurenčnost in prišlo lahko v katastrofalen položaj. Tak moment pa bi seveda izrabila privatna trgovina.

Ravno to pa je točka, ki tvori največji kamen spodtike, ne toliko za privatne trgovce, temveč za one politične stranke, ki si zadružništva ne morejo udinjati v svoje namene, ker so po svojem programu izrazito kapitalistične in zato zadružništvu tuje.

Upravičenost stališča zadružništva napram trgovcem.

Ne bi bilo treba na široko utemeljevati, da je zadružništvo upravičeno voditi to akcijo radi svojega narodno-gospodarskega in

socialnega pomena, radi tega, ker združuje v sebi široke delavske in kmetijske sloje in jih vodi po poti samopomoči do izobrazbe in gospodarskega blagostanja ter k zadovoljnosti in na ta način odstranjuje ono splošno nezadovoljnost, ki jo v masah vedno povzroča brezobzirnost, mnogokrat naravnost nečloveško postopanje kapitalizma. Zato je v vseh evropskih državah splošno v navadi in priznано načelo, da država radi tega narodnega, kulturnega in socialnega pomena nudi v raznih oblikah zadružništvu svojo pomoč. Vendar hočemo ravno za našo državo utemeljiti upravičenost, da vodi zadružništvo to akcijo.

Čl. 29 naše ustave.

Zadostovalo bi, da se pri utemeljevanju sklicujemo samo na čl. 29 ustave, ki jasno velevala, da država materialno podpira nacionalno zadružništvo, kakor tudi druga nacionalna pridobitna združenja, **ki ne delajo za dobiček**. Takim zadrugam in njih zvezam se daje v njih področju **ob sicer enakih pogojih prednost pred drugimi privatnimi podjetji**.

Zadružništvo je med vojno nesebično in požrtvovalno izvrševalo težko nalogo ljudske prehrane. Dočim so privatna podjetja med vojno delala s spekulantskimi posli ogromne dobičke, so zadružne organizacije vršile težko nalogo ljudske prehrane ne le brez dobička, ampak skoro do izčrpanja lastnih sil. Ako privatna trgovina oziroma pravilno gotovi lažiprijatelji ljudstva danes zahtevajo aprovizacijo zase in se postavljajo v pozo zaščitnika konsumenta, kje pa so bili ti ljudje med vojno, ko so zadružne ustanove v nesebičnem delu za ljudstvo skoro izkravale?

Zadružništvo nima reeskompta pri Narodni banki.

Zadružništvo ima pravico do te ugodnosti tudi iz razloga, ker se privatna trgo-

vina v veliki meri poslužuje cenениh kreditov Narodne banke, zadružništvo pa jih nima.

V navnokat pretekli dobi je bilo kot aktualno na dnevnem redu vprašanje zadružnega in poljedelskega kredita. Vršila se je dvodnevna anketa v Belgradu. Zastopniki zadružništva so se pod zaščito poljedelskega ministrstva obračali na vse strani, da bi se tudi za zadružništvo in za poljedelstvo dobili kakšni krediti. Toda zadružništvu in poljedelcem so zaprta ne le vrata Narodne banke, ampak tudi čisto državnih ustanov, kakor poštna hranilnica in državna hipotekarna banka, ki kljub jasnemu predpisu zakona ne dajeta nikakih kreditov zadružništvu, pač pa trgovini po nizkih obrestih (po 6—8 odstot.).

Ogromna večina ljudstva je v zadrugah.

Zadružništvo je upravičeno do te ugodnosti, ker je pretežni del prebivalstva Slovenije organiziran v zadrugah. Po statistiki Zadružne zveze za l. 1922. je bilo v zadrugah, včlanjenih pri Zadružni zvezi, organiziranih nič manj kot 97.899 gospodarjev. Ako računamo na vsakega zadrugarja le petčlansko družino, je to 489.495 prebivalcev. Ker imata Zadružna zveza v Celju in Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani približno polovico toliko zadrug kot Zadružna zveza v Ljubljani, lahko računamo pri obeh 50.000 gospodarjev ali 250.000 prebivalcev. Gotovo je, da vpoštevajoč dvakratno članstvo nekaterih gospodarjev, mirno lahko trdimo, da je daleč nad pol milijona prebivalstva Slovenije organiziranega v zadružništvu. Zadružna organizacija je torej ne le po svojem programu, temveč tudi po svojem obsegu izrazito ljudska organizacija, katero mora država pri svojih gospodarskih ukrepih upoštevati, ako noče postopati izključno v korist dobičkarstva in delati proti ljudskim interesom.

Ravno radi tega, ker zadružništvo ni ni-

kaka dobičarska organizacija, temveč skoro na splošno vse združne organizacije priznavajo načelo, da se dobiček ne deli, temveč, da gre dobiček, kolikor presega lastno režijo, v rezervni zaklad in da je ta skupno, nedeljivo premoženje zadruge, stojijo združne organizacije na stališču čim splošnejšega gospodarskega blagostanja, torej na izrazito socialnem stališču. Ali naj se potem država v tako važnem vprašanju, kakor je aprovizacija pasivnih krajev, država, ki ima v svoji ustavi tako določbo kakor je člen 29., obrne mimo združništva na kapitalistična podjetja, ki so že v takih slučajih ponovno do-

kazala, da so nesposobna povzdigniti se nad izrazito dobičarsko stališče.

Sramota je in slabo znamenje za višino naše javne morale, da se pri nas tudi najboljše stvar izrablja v politične namene in da se s podtikanjem ter z lažmi ubija pošteno zamišljena občeukoristna akcija.

Žalostno je tudi to, da se z demagoškimi frazami kali voda. Dejstvo je, da ravno tisti danes vpijejo, ki so sicer pripravljeni dajati na papirju lepe obljube in delajo videz socialnega mišljenja in razumevanja, v praksi pa so radi strankarstva in radi dobičkarstva pripravljeni tudi najbolj socialno akcijo ubiti.

I. B.

Začnimo s premovanji.

Združno premovanje Živinorejske zadruge v Preosljih.

Živinorejska zadruga v Predosljih, na novo ustanovljena šele pred dvema leti, je 26. oktobra t. l. priredila združno premovanje goveje živine za svoj okoliš. Premovanja so se udeležili zastopniki oblasti in kmetijskih organizacij: za oddelek za kmetijstvo višji veterinarski nadzornik g. Černe, za okrajno glavarstvo okrajni ekonom g. Hladnik, za okrajni živinorejski odbor predsednik g. Joža Burgar, za Kmetijsko družbo tajnik ing. Rado Lah, za Združno zvezo pa živinorejski instruktor g. Krištof.

Na premovanje je bilo prignano vsega skupaj 98 glav in sicer 63 krav, 24 junic in 11 bikov. Nagrad se je pri premovanju vsega skupaj razdelilo za Din. 6.010. Popoldne se je vršilo zborovanje živinorejcev s kratkimi predavanji in so se razdelile tudi nagrade posestnikom premovane živine.

To je kratko in suho poročilo o prvem premovanju goveje živine po vojni na Gorenjskem. Nepoučenim in pa takim, ki se za

stvar ne zanimajo, pomeni to poročilo zelo malo in zato se marsikdo čudi, zakaj se na tako združno premovanje polaga taka važnost ter o njem toliko govori in piše. Vendar pa moramo nasproti temu ugotoviti, da se o takem premovanju še veliko premalo govori in piše, ako se pravilno oceni pomen takega premovanja za povzdigo živinoreje.

Namen premovanja.

Gotovo je, da je mogoče povzdigniti živinorejo le s privatnim delom in privatnim zanimanjem živinorejcev in da bi še tako velika državna sredstva brez sodelovanja samih živinorejcev ne dala pravega uspeha. Naloga države in avtonomnih oblasti (okraja, občine) glede živinoreje pa obstoji ravno v tem, da s primeroma majhnimi za živinorejo razpoložljivimi sredstvi skušajo doseči kar največji uspeh. To je mogoče na ta način, da s temi malimi sredstvi vzbudijo zanimanje in dajo inicijativo za povzdigo živinoreje rejcem samim. Najpripravnejša pot, s primeroma malimi sredstvi vzbuditi pri živinorejcih veselje in zanimanje za živinorejo ter dati pobudo za sodelovanje pri tem delu je pa gotovo premovanje.

Uspeh premovanja.

Uspeh premovanja ni v nagradah, ki se živinorejcem razdelijo, ker te nagrade daleč ne pomenijo protivrednosti za trud in delo, ki ga ima živinorejec z vzrejo plemenske živine. Uspeh premovanja leži v dvojem. Prvič se živinorejcu z nagrado **javno prizna in se javno pohvali njegovo delo za povzdigo goveje živine**. Dobra plemenska živina nima pomena samo za hlev živinorejca samega, ampak za vse številne druge posestnike, ki bodo s pomočjo njegove plemenske živine prišli do dobre pasme. Drugič pa leži pomen živinorejskega premovanja v tem, da se začne **javno obravnavati** pred številnimi posestniki tako važno vprašanje kot je živinoreja in da se to vprašanje **obravnavata tako nazorno**, kot je le mogoče, namreč z razstavo uspehov, ki so se z dosedanjim delom dosegli.

Izkušnje dokazujejo.

Stoji torej dejstvo, da se bomo morali posluževati ravno združnih premovanj, ako bomo hoteli v širokih plasteh kmečkih gospodarjev vzbuditi zanimanje za dobro živinorejo in jih pritegniti k sodelovanju. Ni treba tu nobenih drugih dokazov, ker je v vsej preteklosti izkušnja pokazala, da so se ravno s premovanji in z razstavami razgibali najširši krogi poljedelcev in se je za to svrhu potrebovalo primeroma malo sredstev. Ta izkušnja velja ne le za vse panoge kmetijstva, kot so pokazale: konjerejska premovanja in razstave, čebelarke razstave, sadjarske razstave, ampak tudi na vseh drugih gospodarskih poljih.

Lastna pobuda.

Pri tem prvem združnem premovanju goveje živine v Predosljih pa bi bilo še prav posebno poudariti, da so člani načelstva priredili to premovanje **popolnoma iz lastne po-**

bude. Če pomislimo, koliko je vojna organizatornega dela za izboljšanje živinoreje razdejala in kako težko je bilo po vojni vzbuditi zopet življenje v živinorejskih zadrugah, potem moramo izreči tej zadrugi in nje načelstvu vse priznanje za tako zdravo misel, da je po desetih letih premora nastopila po lastni pobudi z združnim premovanjem.

Izenačenost.

Drugo, kar je treba posebej poudariti, je bila pri tem premovanju **velika izenačenost vse prignane živine**, kar je toliko bolj hvale vredno, ker nova zadruga deluje v predoseljski občini šele dve leti in ker je ravno v tej občini svoj čas hotela Kmetijska družba uvajati simodolsko pasmo. Ta izenačenost gorenjske cikaste pasme kljub temu, da so uvažali simodolske bike v to občino, je obenem tudi dokaz, da so kmetovalci kmalu sami spoznali prednosti domače gorenjske cikaste pasme in zavrgli simodolsko pleme.

Splošno zanimanje.

Omeniti je pri tem premovanju tudi to, kako **veliko zanimanje živinorejcev** je pokazalo to premovanje. Blizu 100 glav popolnoma izenačene živine je bilo prignanih samo iz predoseljske občine. In ne le gospodarji, ampak tudi kmečki sinovi so pokazali za združno delo in posebej za to premovanje veliko zanimanje. To je dokaz, da je združno vodstvo s podrobnim delom znalo pritegniti v krog svojih članov ne le živinorejce samostojne kmečke gospodarje, ampak tudi mlade kmečke sinove. To dejstvo je tembolj razveseljivo, ker se dosedaj žalibog ni moglo na splošno opazovati, da bi se kmečki sinovi zanimali za gospodarska vprašanja.

Sredstva za živinorejsko delo.

Važno pri tem premovanju je tudi to, da je živinorejska zadruga **brez posebnih dr-**

žavnih prispevkov znala zbrati ne le za svoje delovanje potrebna sredstva, ampak tudi za premovanje, zlasti za nagrade potrebna sredstva v svojem najožjem okolišu. Poleg prispevka oddelka za kmetijstvo je prispeval tudi okrajni živinorejski odbor, dalje občinski odbor, mlekarška zadruga, tvrdka Zabet in Ko., ki izdeluje lanene tropine. Pokazala je zadruga s tem, da je važno polje dela živinorejskih zadrug tudi to, da **znajo zbrati prispevke za živinorejo** od takih činiteljev, ki so ne le na povzdigi živinoreje zainteresirani, temveč celo dolžni živinorejo podpirati. Kjer živinorejske zadruga ni, ni nikogar, ki bi za take prispevke prosil in jih zbi-

ral. Opravičena je torej trditev, da, ako bi živinorejske zadruga ne imele nobenega drugega namena, kakor da zbirajo od najrazličnejših strani prispevke za povzdigo živinoreje, **je za začetek že ta naloga sama na sebi dovolj važna**, da upraviči njih obstoj.

Najvažnejša posledica tega živinorejskega premovanja pa upamo, da se bo pokazala v bodočnosti. To premovanje je bilo ne le dober vzgled, ampak naravnost **glasen poziv drugim občinam, zlasti sosednjim**, naj tudi same začno z delom za povzdigo živinoreje, ako razumejo kot kmečke občine svojo nalogo.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje 45: Takoj po občnem zboru je umrl član nadzorstva. Ali zadostuje skupne seje načelstva in nadzorstva, da se nadzorstvo nadopolni za čas do prihodnjega občnega zbora (kooptacija)? Ali velja ta nadopolnitev do prihodnjega rednega občnega občnega zbora, ali za tri leta? (H. p. v B.)

Odgovor: Nadopolnitev nadzorstva z novim članom mesto umrlega člana nadzorstva se ne sme izvršiti v skupni seji načelstva in nadzorstva, ker je taka nadopolnitev v smislu § 25 vaših pravil dopustna le v slučaju stalnega zadržka, izstopa ali smrti posameznega uda načelstva, ne pa nadzorstva. Določbe § 25 glede nadopolnitve (kooptacije) načelstva ne morete enostavno nespremenjene uporabiti za nadzorstvo. V protislovju z bistvom nalog nadzorstva bi bilo to, da bi si načelstvo samo, čeprav v skupni seji s preostalimi člani nadzorstva, določevalo nadzornike. Nadopolnitev nadzorstva je nedopustna, ker ni o tem ničesar v pravilih. Sicer pa pravila o nadopolnitvi nadzorstva ne govorijo, ker ni potrebno, kajti nadzorstvo lah-

ko posluje tudi samo z dvema članoma, dočim načelstvo radi rednega izvrševanja tekočih poslov nujno potrebuje polnoštevilnost in je zato vprašanje nadopolnitve v § 25 vaših pravil za načelstvo točno rešeno.

Vprašanje 46: Ali more hranilnica in posojilnica pooblastiti tajnika za posamezna dela, n. pr. da sprejema hranilne vloge, vračila na račun dolga i. dr.? Ali izda to pooblastilo občni zbor, ali zadostuje skupna seja načelstva in nadzorstva? Ali ni to v protislovju s § 24 pravil, ki pravi, da morajo vsa potrdila v imenu zadruga biti podpisana od dveh članov načelstva? Pripominjamo, da ni mogoče izpolnjevati § 24 pravil, ker med tednom ni mogoče dobiti blagajnika, da bi bil ob uradni uri navzoč. (H. p. v C.)

Odgovor: Za zadrugo more na splošno podpisovati le oni, ki je po pravilih za to določen. Mogoče je in sicer v smislu § 26 zadr. zak., da za posamezne posle načelstvo pooblasti združne uradnike ali druge osebe, da jih n. pr., kakor je to v vašem slučaju, postavi za blagajnika, za knjigovodjo, za tajni-

dovolitvi posojila pritrđi ali ga odsvetuje. Radi reda in zadrúžne discipline morate torej naknadno javiti Zvezi vsa ona posojila, ki presegajo navedene zneske, ako med tem še niso bila vrnjena.

Vprašanje 49: Ali se smejo članom načelstva plačati seje vzlic temu, da smo sprejeli v pravila določbo v smislu čl. 262 fin. zak.: Člani načelstva in nadzorstva ne dobivajo za svoje poslovanje nikakih tantijem? (H. p. v št. J.)

Odgovor: Tantijema je v procentih izraženi in običajno v pravilih že naprej določeni delež za vodstvo podjetja na čistem

dobičku kakor ga izkazuje bilanca. Z zgoraj navedeno določbo je izključen tak delež. Ni so pa s tem izključene odškodnine, ki jih nekatere zadrúge plačujejo članom načelstva za njihovo delo v zadrugi, za zamudo časa. Te odškodnine spadajo pod tekoče upravne izdatke in niso nikak delež na dobičku. Seveda se mora vodstvo zadrúge pri tem ozirati na to, da s takimi odškodninami preveč ne zviša režije. Pri hranilnicah in posojilnicah rafajzenovega sistema pa velja načelo, da se članom načelstva in nadzorstva take odškodnine ne dajejo, ker so njih dolžnosti neplačane častne službe v dobrobit občnosti.

□ □ □ □ □ □ ZADRUŽNIŠTVO. □ □ □ □ □ □

VSEM ZADRUGAM.

1. **Za zadrúžno-gospodarske tečaje** (enodnevne) se je prijavilo še zelo malo zadrug. Ponovno prosimo, da zadrúge čimprej pošljejo prijave glede krajev, da moremo sestaviti celotni načrt in ga objaviti.

2. **Za glavno skupščino** Zadrúžne zveze 20. novembra je dovoljena polovična vožnja. Na vstopni postaji kupite celo karto, ki bo veljala tudi za vožnjo nazaj.

3. **Radi dekretov glede oprostite taks** se mnoge zadrúge obračajo na nas za pojasnilo, zakaj jih še niso dobile. Opozarjamo, da je zahtevalo finančno okrajno ravnateljstvo v Mariboru za vsak dekret 20 Din, takse, proti čemur se je Zadrúžna zveza pritožila na generalno direkcijo posrednih davkov v Beogradu. Pritožba še danes ni rešena. Sicer pa oprostitev od taks, navedenih v naredbi finančnega ministra od 25. decembra, štev. 43.322, velja tudi brez dekreta (glej Narodni Gospodar št. 1 od 15. januarja 1924).

4. **Hranilnice in posojilnice** opozarjamo, da je marsikje prišlo v navado dovoljevanje takozvanih »prehodnih posojil«, za katera se

ne napravi niti zadolžnica, niti se o njih sklepa v seji, niti se nudi po pravilih določeno jamstvo. Ker je tak način poslovanja očitno v nasprotju s predpisi pravil in zavaža velik nered v celo poslovanje, svarimo hranilnice in posojilnice pred takim kršenjem pravil v njih lastnem interesu, da ljudstvo ohrani do naših zadrug z neomejeno zavezo tisto zupanje kot dosedaj.

5. **Hranilnice in posojilnice** tudi opozarjamo z ozirom na bližajoči se zaključek leta, da od svojih dolžnikov zahtevajo pravočasno **plačilo obresti in plačilo obrokov na račun dolga**, kakor določa posojilna pogodba (zadolžnica). Vzgojna naloga posojilnic zahteva, da v tem pogledu navajajo svoje člane k rednemu izpolnjevanju prevzetih dolžnosti. Je pa tudi v interesu hranilnice in posojilnice same, da se posojila in obresti pravočasno plačujejo, tako da dobi posojilnica sredstva za dovoljevanje novih kreditov.

6. **Glede 40% popusta za prevoz žita in moke** vprašujejo nekatere naše zadrúge za pojasnila. Opozarjamo na članek »Kaj je s 40% popustom?« v današnji številki »Narod-

nega Gospodarja». Priporočamo, da članek prečitata v načelstveni seji.

Otežkočena razdružitev zadruga. V Nemčiji je bil v juliju l. 1923 sprejet zakon, po katerem mora kreditna zadruga, predno sklepa o razdružitvi, vprašati svojo revizijsko zvezo za mnenje, ali je razdružitev v skladu z interesi srednjega stanu ali ne. Ako revizijska zveza izda mnenje, da razdružitev ni v skladu z interesi srednjega stanu, je potrebna za razdružitev tričetrtinska večina zadrugarjev v dveh glavnih skupščinah, ki se vršita druga za drugo najmanj v razmahu enega meseca. — Ta zakon hoče obvarovati kreditne zadruga pred lahkomišljenim razdruževanjem, ki se je pričelo zlasti tedaj, ko je vsled padanja nemške marke nastopila ogromna poplava papirnate marke ter so zlasti nemški kmetje vsled visokih cen vseh živil imeli preobilico papirnatega denarja. Vsled tega so seveda začeli kreditne zadruga zapuščati oziroma jih kot nepotrebne celo razdruževati.

Zadružna šola na drž. dvorazredni trgovski šoli se je pričela 4. novembra. Vpisalo se je ob začetku 42 udeležencev, največ kmečkih sinov. Šola bo trajala do Velike noči in bo zopet izvežbala lepo število zadružnih delavcev. Naval pri vpisovanju je bil le-tos tako velik, da je bilo veliko število fantov, ki so se želeli vpisati, radi pomanjkanja prostora zavrženih. Poljedelsko ministrstvo je obljubilo prispevati za vzdrževanje šole polovico vseh stroškov, polovico pa jih bodo morale nositi Zadružne zveze. Zadružna zveza v Ljubljani je oskrbela 24 udeležencem stanovanje in deloma tudi prehrano ter jim s tem omogočila obisk šole.

Razstavo in premovanje goveje živine je priredila Živinorejska zadruga v Mokrem pri Sarajevu 12. oktobra. »Srbski zadrugar«, glasilo srpske zveze kmetijskih zadrug v Sarajevu poroča, da je bilo na razstavo pri-

gnanih veliko lepih in zelo izenačenih glav čiste pingavske (maldivanske) pasme. To so prvi znaki, ki kažejo, da more tudi Bosna odgojiti lepo plemensko živino in da so tam-kajšnji planinski kraji kakor ustvarjeni za vzrejo lepe in hasnovite goveje pasme. Tu-di s tem premovanjem so bila združena po-učna predavanja. — Vidi se, da se tudi v Bosni začenja kmečko prebivalstvo gibati in da ga na potu k napredku vodi zadružništvo.

Srbska zadružna banka v Sarajevu po-novno povišuje delniško glavnicu od dva na tri milijone dinarjev. Zveza srbskih kmetij-skih zadrug v Sarajevu poziva svoje člani-ce, da se podpisovanja delnic v čim večjem številu udeležijo z ozirom na velike koristi, ki jih nudi ta banka srbskemu zadružništvu in sploh srbskim kmetom v Bosni in Herce-govini.

Zadružni dom si je zgradila srbska kme-tijska zadruga v Ražljevu (Bosna), ki je čla-nica Srbske zveze kmetijskih zadrug v Sa-rajevu. »Srbska zadruga« prinaša o blago-slovitvi doma poročilo, v katerem posebno naglašja, da so si zadrugarji **zgradili dom iz lastnih sredstev** in da se je blagoslovitev do-ma in cela proslava izvršila **popolnoma brez kaplje alkohola**.

Lepe besede predsednika »Konkordije«. »Konkordija«, zveza blagovnih zadrug v Zü-richu v Švici je imela 12. oktobra svojo red-no glavno skupščino. Pri tej priliki je pred-sednik Braun zaključil svoje poročilo s sle-dečimi besedami: »Predsedstvo se spominja pri tej priliki izreka, ki ga je v svojem go-voru napravil švicarski zvezni svetnik Mo-ta kot prezident zadnje skupščine zveze na-rodov. Ko je bil ob zaključku znamenite seje soglasno odobren zapisnik, je dejal švi-carski svetnik: »Zapisnik sam ne bo zadosto-val. Stroju, ki smo ga s tem skovali, je treba vdahnuti dušo; duša pa je solidarnost previd-nosti.« Naj mi bo dovoljeno, da vporabim

tudi tu te zlate besede in jih zapišem vsaki zadrugi v zapisnik ter vsakemu poslovođji v dnevnik: **Pravila in poslovnik ne bodo zadostovali; stroju je treba vdahnuti dušo velikopoteznega zadružnega duha, ki se zna očistiti primesi malenkostnega kritikovanja in očistiti tudi ozkosrčnega materijalizma.**

Važen sklep. Z ozirom na to, da mora zadružni kredit biti v prvi vrsti proizvodni kredit, ker je kredit na splošno gospodarska funkcija, ki mora dati tudi gospodarski uspeh, radi tega načelstvo in nadzorstvo nalagata vsem včlanjenim zadrugam:

1. da morajo do konca leta na vsak način izterjati vse zaostale in tekoče obresti od svojih dolžnikov;

2. da v istem roku od dolžnikov, zlasti od večjih dolžnikov in starejšega datuma izterjajo čimvečji del glavnice;

3. da koncem leta tudi vsaka pasivna zadruga mora Zvezi v vsakem slučaju poplačati obresti za svoj dolg napram Zvezi in da poleg tega Zvezi vrne tudi vsaj 10% dolžne glavnice.

V tem smislu se pozivljajo vse zadružna

vodstva, da najstrožje opominjajo svoje dolžnike na točno in redno izvrševanje njih dolžnosti in da proti nemarčnim dolžnikom, zlasti proti onim, ki niti obresti ne plačajo, postopajo z vso strogostjo, če treba tudi sodnim putem.

To je sklenilo načelstvo in nadzorstvo Zadružne zveze v Splitu radi tega, ker se pri večini zadrug posojila slabo upravljajo, ker se posojila po več let ne odplačujejo, seveda tudi ne obresti, tako da je pri večini zadrug zadružni kredit prišel v popolno mrtvilo. Učimo se iz napak drugih, da se obvarujemo škode!

Zadružni dom. V Konjicah je bil 21. sept. t. l. slovesno blagoslovljen lep nov Katoliški društveni dom. Dom je zidalo konjiško Katoliško prosvetno društvo s pomočjo konjiške Kmečke hranilnice in posojilnice. Novi društveni dom je krasna, vsem društvenim in zadružnim potrebam odgovarjajoča stavba in je last deloma Katoliškega prosvetnega društva, deloma Kmečke hranilnice in posojilnice v Konjicah. Obenem je to zopet lep sad zadružne misli. V slogi je moč.

© © © © © GOSPODARSTVO. © © © © ©

Poštna hranilnica v Beogradu je ravno kar izdala poslovno poročilo za leto 1922 in 1923. Poglavitni namen tega zavoda je, da se najbolj razširjene državne blagajniške organizacije, to so pošte, uporabijo za izvrševanje vplačil in izplačil (čekovni promet) in za zbiranje hranilnih vlog.

Poleg poštne hranilnice v Beogradu kot centrale obstojijo poštno-čkovni zavod v Ljubljani, poštno-čkovni zavod v Zagrebu in poštna hranilnica v Sarajevu. Dočim je v Ljubljani in v Sarajevu ta ustanova obstojala že iz predvojne dobe oz. se je v Ljubljani takoj po prevratu esamosvojila, je bil v Za-

grebu ustanovljen poštno-čkovni zavod za Hrvatsko in Vojvodino šele 1. avgusta 1920. Poštna hranilnica v Beogradu je začela delovati s 1. oktobrom 1923.

Razvoj poštno-čkovnega prometa v zadnjih letih sledeč:

števílo članov	promet (milj. Din.)	
koncem 1919	3546	929
„ 1920	5079	2.623
„ 1921	7040	7.977
„ 1922	8794	17.267
„ 1923	9985	26.400

Skupni račun zgube in dobička za Ljubljano, Zagreb, Sarajevo in Beograd za 1.1922

izkazuje Din. 3.697.499.— dobička, za l. 1923 pa Din. 7.407.012.— dobička. K temu pa je pripomniti, da največji del **dobička odpade na ljubljanski poštno-čkovni zavod** in sicer v l. 1922 Din. 1.146.210.—, v l. 1923 pa Din. 3.636.312.56. Temu nasproti je bila **poštna hranilnica v Beogradu obe leti pasivna** in sicer je v l. 1922 znašala zguba Din. 47.971.08, v l. 1923 pa Din. 335.695.34.

O razširjenosti poštno-čkovnega prometa priča gotovo najbolj napravljeni dobiček. Iz tega dobička se pa ravno vidi, da je poštno-čkovni promet v Sloveniji najbolj razširjen, ker znaša njegov dobiček v l. 1923 Din. 3.636.312.—, dočim znaša dobiček zagrebškega čkovnega urada s področjem Hrvatske, Slavonije ter Vojvodine v istem letu le Din. 2.134.730.50.

Pri ljubljanskem poštno-čkovnem zavodu je bilo koncem l. 1923 3.738 računov, prometa pa v tem letu Din. 8.213.000.000.—.

Čisti dobiček za leto 1923 se je na temelju zakona o poštno-hranilničnem in čkovnem prometu (čl. 35) razdelil sledeče:

1% za nagrado članom nadzorstva, t. j. Din. 74.070.12, 5% za nagrado uradništva poštne hranilnice in čkovnega zavoda, t. j. Din. 370.053.65, 30% gre v rezervni zaklad, t. j. Din. 2.222.103.79, 1% dobi prosvetno ministrstvo za nagrado marljivih dijakov, t. j. Din. 74.070.12, preostanek v znesku Din. 4.666.417.99 pa dobi državna blagajna kot proračunski dohodek poštne uprave.

Razstavo goveje živine v Ajdovščini je priredil dne 15. oktobra živinorejski odbor za cel ajdovski živinorejski okraj. Razstava je imela namen pokazati stanje živinoreje v okraju s posebnim ozirom na sivo rujavo švicarsko pasmo, ki naj se kot enotna pasma uvede v celem okraju od Črnič do Št. Vida

in od Cola do Rihemberga. Iz 16 občin je bilo prignano 195 krav, razdeljenih je bilo 49 daril — Poročilo v Gospodarskem listu posebej omenja, da je razsodišče preveč gledalo le na zunanjo obliko, vsled česar marsikatera mnogovredna ali celo najboljša žival ni dobila nagrade, tako n. pr. neki kmet za kravo, o kateri je izjavil, da mu daje dnevno 20 do 22 litrov mleka in je 13 tednov staro tele te krave tehtalo 187kg. Pred to napako pri premovanju se moramo varovati, ker je za živinorejo važna ravno tako hasnovitost, če ne še bolj kakor lepa oblika.

Donos neposrednih davkov v juliju je znašal v celi državi Din. 68.016.960.—, davka na poslovni promet Din. 18.398.406.— ter Din. 25.287.543.— linearnega poviška, skupaj torej Din. 111.702.910.—. Slovenija je v juliju plačala Din. 7.248.823.— neposrednega davka, Din. 3.020.449.— davka na poslovni promet ter Din. 2.523.526.— linearnega poviška, skupaj torej Din. 12.772.798.—.

Veliko konkurenco bank občutijo nemške hranilnice in posojilnice na Češkem; zato je njih zveza založila poseben plakat za propagando varčevanja in dobi vsaka kreditna zadruga 10 komadov tega plakata brezplačno.

Obrestna mera za bančne kredite. Znano je, da uživajo skoro vse banke pri Narodni banki kredit po 6%, ki ga pa same računajo zvojem dolžnikom po 20 do 24% in tudi še več. Narodna banka je hotela to odiranje preprečiti s tem, da bi se določila najvišja obrestna mera 18% ter bi se bankam, ki bi to obrestno mero prekoračile, kredit Narodne banke odpovedal. Zdi se pa, da Narodna banka s to zahtevo radi prevelikega odpora ne bo prodrla.

GOSPODARSKA ZVEZA

notira sledeče brezobvezne cene:

GNOJILA:

Kalijeva sol 42% po	Din. 170.— za 100 kg
Kostni superfosfat z 18%—20% v vodi raztopne fosforove kisline, z vrečami po	190.— " 100 "
Rudninski superfosfat s ca 16% v vodi raztopne fosfor. kisline (vreče a 100 kg) po	120.— " 100 "
Tomaževa žlindra 18% po	10.— " 100 "
Cement po	75.— " 100 "

Cene veljajo pri odjemu originalnih vreč, pri vagonskih pošiljkih se prednje cene razumejo fko vsaka postaja v Slovenijo.

KRMILA:

Klajno apno po Din. 4.50, pri manjšem odjemu Din. 6.—.
Lanene tropine " 4.50.

VINOGRADNIŠKE IN KMETIJSKE POTREBŠČINE:

Škropilnice za grozdje dakrene po	Din. 500 —
Žveplo, dvojno rafinirano kg	" 3.75
Trierje (žitne čistilnice) tvrdke Heid, znamka 1A po	" 2.900.—
Trierje (žitne čistilnice) tvrdke Heid, znamka 1B po	" 2.800.—
Mlatilnice na ročni in gepeljni pogon po	" 3.500.—
Mlatilnice na gepeljni pogon s siti in tresali po	" 5.700.—
Gepeljni na 36 obratov po	" 3.500.—
Gepeljni na 24 obratov po Din. 2800.— do Din. 3.000.—	
Slamoreznice na motor po	5.600.—
Okopalniki	1.000.—
Ročne slamoreznice Din. 1800.— do Din. 3000.—	

Poleg tega so na razpolago vsakovrstni poljedelski stroji kakor:

čistilniki (pajtelni), plugi, brane poljedelske, brane travniške, brzoparilniki, gnojilčne sesalke, vodne sesalke, gumij. trakovi za trte, brusi za kose, kose itd.

OBLAČILNICA ZA SLOVENIJO v LJUBLJANI

R. Z. Z. O. Z.

MANUFAKTURA NA DEBELO IN DROBNO

Centralno skladišče

v novi palači „Vzajemne posojilnice“ v Ljubljani, Miklošičeva cesta.

Prodajalna na drobno: Dunajska cesta št. 29.

Podružnica v Somboru (Bačka).

Telefon št. 550

Prvovrstni proizvodi! — Cene solidne!

Pošt.-čeka. št. 10.222

Zadružna tiskarna v Ljubljani

ima v zalogi sledeče opravilne knjige in tiskovine za zadrage:

I. Splošno za vse zadrage: Opravilni zapisnik po 100 in 200 listov. — Imenik zadrušnikov 50 listov. — Glavna knjiga 50 listov. — Knjiga pristopnic po 200 in 300 listov. — Knjiga za zapisnike o sejah in občnih zborih. — Indeks (register) 30 listov. — Deležna knjiga. — Knjižice denarni listi 100 listov. — Odstopnice (Odstopni list). — Vabila k sejam. — Zapisnik o občnem zboru. — Obrestne tabele na dneve po 5‰, 5½‰ in 6‰; na mesece po 4‰, 4¼‰, 4½‰, 4¾‰, 5‰, 5½‰ in 6‰.

II. Za hranilnice in posojilnice: Knjiga hranilnih vlog po 100 in 200 listov. — Knjiga posojil po 200 listov. — Blagajniški razdelnik po 200 listov. — Blagajniški dnevnik po 100 listov. — Knjiga porokov po 100 in 200 listov. — Izplačilni listi za posojila. — Izplačilni listi za hranilne vloge. — Vprašalna pisma. — Opomini za obresti. — Izpis iz knjige hranilnih vlog. — Izpis iz knjige posojil. — Zadolžnice na poroštvo. — Zadolžnice na amortizacijo. — Zadolžnice na vknjižbo. — Prošnja za posojila. — Opomini za poroke. — Zadolžnice na zastavo (en dolžnik). — Opomini za povračilo posojil. — Dnevnik za konvert. dolgov (ovojne in vložne pole). — Sumarični izkaz konvertiranih dolgov. — Hranilne knjižice v celo platno z napisom. — Zadrugne in posojilne knjižice v polplatno. — Knjižice tekoč računa v celo platno.

III. Mlekarske zadrage: Prejemna knjiga 200 listov. — Izplačilna knjiga zadrušnikov 100 listov. — Mlekarske knjižice (kartonirane).

IV. Za kmetijska in konsumna društva: Štraca za člane 160 listov. — Deležna knjiga. — Nakupne knjižice broširane. — Pole za inventiranje blaga. — Zadrugne knjižice v polplatno. — Zaznamek predmetov inventarja (zvezki).

V. Za strojne zadrage: Opravilni red. — Izvrševalni red.

VI. Za živinorejske zadrage: Zapisnik o pripuščanju bika (zvezek). — Potrdilo o pripuščanju bika (10 dopisnic). — Naznanilo o porodu (10 dopisnic). — Naznanilo o prodaji (10 dopisnic). — Rodovni listi. — Knjiga mlade živine. — Knjiga rodovnik.

Izvršuje tudi vse druge tiskovine točno in po zmernih cenah.